

Kanada Magyar Újság
 Kanada és az angol nyelvű lapok között a legjelentősebb magyar nyelvű újság.
 Megjelenik: minden hétfőn
 Előfizetés: évi \$3.00
 Kétféle árban: 3.60
 Szociális, kulturális és egyéb hírek.
 Winnipeg, Man.
 296 1/2 Main Street

Canadian Hungarian News
 Canadian Magyar Újság is the leading Hungarian Newspaper with the largest circulation in the English Empire.
 Issued every Saturday
 Subscription Price
 In Canada \$3.00
 In foreign countries \$3.60
 Office and printing plant
 296 1/2 Main Street
 Winnipeg, Man.

EGYESITVE A KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL

VOL. VI ÉVFOLYAM

WINNIPEG, MANITOBA. 1929. SZEPTEMBER 28. SZOMBAT

NO. 39. SZÁM

LONDON FULL OF MAGYAR TUNES

AN ARTICLE ABOUT THE DOINGS OF HUNGARIAN MUSICIANS IN THE CAPITAL OF THE BRITISH EMPIRE, DURING THE MUSICAL SEASON 1928-29.

Specially written for the "Canadian Hungarian News"

BY MRS. CARRIE MOHALEK

How proud Hungarians should be of their musicians! I don't think there is any other small nation today with such a galaxy of stars in the musical firmament. Last winter in London I was surprised and thrilled to know, there were so many, winning praise both from critics and public alike — and how difficult it is to please London critics! But one only has to watch them at a Szigeti violin recital or a program of the Lener String Quartet of Budapest: that they are not there to criticise, but to enjoy.

One of the loveliest things I heard during the musical Fiesta was the Mozart Sonata, played by Jelly D'Aranyi. She has a big luscious tone and a very facile technic — and what is truly Hungarian about her, she is full of temperament. I was furious to hear a lady remark after the concert, that she played in a solid German manner, but of course, she added, she would do as she was German. I contradicted, that she was not German but Hungarian. It is the same thing the lady replied, so I had to step forth at this and refute that statement, as all my loyalty to Hungary rose up in arms.

Why people insist upon thinking German and Hungarian are the same? I don't know, but it seems to be a common mistake amongst otherwise very intelligent people. One only has to listen to musicians of the two races to realize how different they are. Is there any musician today with more fire, soul and temperament, than a Hungarian musician? József Szigeti's was one of the outstanding recitals of the season. Ernest Newman, the eminent London critic compares his Bach playing to Kreisler's. He also, like D'Aranyi has a beautiful tone.

I had the pleasure of taking a Winnipeg boy, one of the violin students from the Royal Academy of Music to Szigeti's recital and it was indeed a great treat, if only to watch his intense face during some exquisite Bach and Beethoven playing.

The last program of the Lener String Quartet of Budapest, consisted only of Brahms. They were assisted by Aubrey Brain, the famous English horn player. This quartet is one of the most beautiful string ensembles in existence today. One can get some idea of their marvellous tone and splendid musicianship by listening to the Columbia records they have made of the Beethoven C minor Quartet. I did not hear either the Budapest Trio or the Hungarian Quartet, but both were accorded excellent criticism.

Ernő Dohnányi I heard when he broadcasted a short piano recital from the British Broadcasting Corporation. He is probably better known now as a composer and conductor of the finest Hungarian orchestra, the Budapest Philharmonic Society, which gave concerts in London at the beginning of the season and as I hear it will take part in the big musical festivities to be held

in New York during the coming winter.

I am afraid Béla Bartók's Violin Sonata was a little too modern for me. He gave a program of his own works one evening at the Theatre Art Club. This very modern Sonata occupied the first half of the program. I and probably many others were rather relieved when the second part commenced and found it contained more understandable things, among which were some beautiful arrangements of original Hungarian Folk Songs. Béla Bartók just like Zoltán Kodály has done quite a lot of research work in connection with Folk Songs, and has arranged many of them for different instruments.

The eminent violinist, Emil Tókmányi was also in London, but I did not hear him. He, of course, is an established favourite there. A new Hungarian pianist to London this last season was Miss Irene de Marik, who also gave an excellent program. Ferenc Hegedűs, who too seems to be appreciated in London, confined his work mostly to trios last season. From criticisms, he would appear to be a great violinist. Anna Roselle, who in spite of her Italian name is Hungarian, being her real name Anna Gyenge, was again on the roster of Covent Garden, singing in "Don Giovanni" of Mozart. She will be remembered in Canada, and especially in Winnipeg for her very artistic interpretations of the roles of Marguerite in Faust and Madam Butterfly with the San Carlo Opera Company.

This, I think, comprises the list of the Hungarian musicians in London, as far as I can remember. They may have been others at the beginning of the season, who made their appearance before I arrived in England. No wonder London music critics remarked upon the inundation of Hungarian musicians last season — but all who appeared were real artists and some as in the case of Szigeti and the Lener Quartet, for instance, rank among the superb artists of the day.

Véres tüntetések Gastoniában

North Carolina szövöipari központjában, Gastoniában ismét véres tüntetések folytak le a kommuniszták és a polgári párt között. A múlt héten a kommunistaellenes tömeg meg akarta akadályozni, hogy a vörösök igazgató gyűlést tartsanak és amikor a feldühödött két csapat a nyílt utcán egymással szembe került, meggondolatlan elemek revolverből több lövést adtak le, melynek egy négygyermekes szegény munkásasszony esett áldozatul.

VILÁGÍTÓTORONYOKAT ÉPÍTENEK A REPÜLŐFORGALOM MEGKÖNYVITÉSÉRE

As ottavai kormány a múlt hét folyamán közzétette a nyilvánosságra, hogy a tervezett repülőposta és személyszállító forgalom megkönnyítésére a Windsor-Winnipeg-Calgary vonalon 66 világítótoronyt építtet. Az éjszakai repülés nélkül ugyanis közszolgálatot és telítettségű a kanadai nagy távolságokra, a nagyobb megzavartások nélkül repülések óriási fontossága van.

KELETKANADÁT IS BEJÁRJA DR. WINTER FÖKONZUL

Dr. Winter Károly montreáli főkonzul, aki a nyár folyamán személyes tapasztalatok alapján ismerkedett meg a nyugatkanadai helyzettel, most a keleti magyar telepeket fogja meglátogatni.

A főkonzul a következőképpen állította össze utitervét: Szeptember 28-29 Torontó, 27. 4-n Oshawa, 29. 4-n Hamilton, 30. 4-n Brantford, október 1. 4-n Welland, 2. 4-n Port Colborne, 3. 4-n Niagara Falls, 5. 4-n 6. 4-n Windsor.

Ertesüléseink szerint a keletkanadai magyar telepek nagyban készülődnek a népszerű főkonzul fogadtatására.

Október 6. -án — amidőn a magyarság egész Kanadaszerte a 48-as szabadságharc tizenhárom vétére emlékének hódol — d. e. fél 11 órakor a római kat. gyászmiseen vesz részt a főkonzul, d. u. 3 órakor az evangélikus és este 7 órakor pedig a református gyásziistentiszteleten lesz jelen Windsorban. Vasárnap este 8 órakor a helybeli egyházak Dr. Winter főkonzul tiszteletére ünnepi vacsorát rendeznek a református egyház dísztermében.

Eltűnt egy öregkanadás magyar

A Royal Canadian Mounted Police magyarral bennünket kértek meg nyugatkanadai főparancsnoksága tudra, hogy olvasóink segítségével igyekezzünk fényt deríteni a titokzatos eltűnt Punnichy mellett otthonából. kik Szmolinszky hollétééről esetleg tudnak, sziveskedjenek bennünket a zonnal értesíteni.

ISMÉT TILOSBAN JÁRTAK A FINÁNCOK

A New Yorktól mintegy 28 mérföldnyire a nyílt tengeren megismétlődött az "I am alone" rumcsempész hajó esete, amely tudvalegőleg igen elmergéseltette a jószomszédai viszonyt Kanada és az Egyesült Államok között. Egy amerikai vámőrszázad éjnek idején minden előzetes figyelmeztetés nélkül lövöldözni kezdett a kanadai illetőségű Shawnee nevű állítólagos csempészhajóra és alaposan megterrelt a fedélzetét. Tekintettel arra, hogy az őrhajónak erre semmi joga nem volt, a kanadai motorhajó kapitánya már be is adta panaszát a fináncok ellen és a jelek arra vallanak, hogy ez az eset újra fel fogja kavarni a diplomáciai viszonyt az ökvetetlenkedő amerikalakkal.

Összekötik a Nagy Tavakat a Hudson folyóval?

A legutóbbi napokban megtartott amerikai hajózási konferencián egyhangúlag elhatározták, hogy az Erie tavat mélyjárathú hajók számára lealkalmas csatornával fogják összekötni a Hudson folyóval, hogy ezáltal minden átrakodás nélkül bonyolíthatassék le a Nagy Tavak gabonaforgalmát az Egyesült Államokon keresztül. A tervezet kivétel kanadai szempontból éppen nem volna előnyös, a mennyiben ugyazólván teljesen megbenítaná a Keletkanada szempontjából oly nagy fontosságú St. Lawrence csatornával kapcsolatos terveket. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a gabonaszállítás nagy versenyében kétségtelesen az az országé lesz az előség, amely fellismerve a vizutak fontosságát, először építi és mélyíti ki csatornarendszerét.

Meghalt Cherna Endre

Az amerikai magyar újságírásnak ismét nagy halottja van. Alig egy éve halt meg Berkó Géza, a newyorki Népszava tulajdonosa, most pedig a clevalandi Szabadság főszerkesztőjét Cherna Endrét ragadta el a halál. Az alig 47 esztendőes atlétatermetű laptulajdonost newyorki tartózkodása alatt márkacs szivbaj támadta meg és miután a legnevesebb orvosszakértők sem tudták megakadályozni a végetet, Cherna Endre néhány napon szenvedés után elköltözött az élok sorából. Az amerikai magyarság őszinte részvéte kísérté sirjába.

Összeütközött két tehervonat

Montreal St. Vincent de Paul állomásánál múlt péntek este egy tehervonat három kocsija elszakadt és a lejtős pályán megindulva belezaladt az érkező tehervonatba. A mozdonyvezető későn vette észre a közeledő teherkocsikat és így nem tudta elhárítani a katasztrófát. A nagy robajjal bekövetkezett üsszesétkezés következtében az érkező tehervonat mozdonya lefordult a pályáról, halálra szuszán a fűtőt. A mozdonyvezető karját ugyazólván teljesen leszakította a kazán egyik eltört darabja, úgyhogy az egyik szintén megsérült fékezéssel együtt most egy montreáli kórházban vizsgálják a halálát.

LEGUJABB HIREK

BUCSIS PÁL SAXONHILLI FARMER vízihordó szekerének oly erővel ment neki egy utépítő traktor, hogy a szekér teljesen összetörtött, míg maga Bucsis Pál fején szenvedett súlyos ütéseket, úgyhogy eszméletlen állapotban szállították a melvillei kórházba, hol élet és halál között lebeg. Bucsis Pál ez évben ez alkalommal már harmadszor esik sorspróba alá. Februárban lakóháza égett el; a tavasszal jóva rugta meg súlyosan. A család iránt általános a részvétel.

A FELOSZLATOTT ONTARIOI KÉPVISELŐHAZ kormánypárti és ellenzéki tagjai egyaránt készülnek az október 30. -án megtartandó választásokra. Ferguson konzervatív miniszterelnök a sajtóban ismertette legretelét, melyet akkor váltana be, ha semét megválasztják, viszont a liberálisok is elkövetnek mindent, hogy a szavazók rokonszenvét megnyerjék és a mostani tartományi kormányt megbuktassák.

MEGNYITOTTÁK A WELAND CSATORNA KAMARAZSILIPJÉT Humberstone mellett és ezáltal a világ hosszúságra második zilipszakacazát adták át a forgalomnak. A humberstonei zilip hossza 1,380 láb, szélessége 87, átlagos vízállása 40 láb.

FELNÖTT ÁLDOZATA IS VAN A JÁRVÁNYOS BÉNELÁSNAK, amely leginkább a csecsemők közül szedte áldozatait, legutóbb Niagara Falls-on egy 20 éves fiatalember is belehalt ebbe a szörnyű betegségbe. Bár Nyugatkanadában még mindig sok kis gyermek áll kezelés alatt, illetve szenvednek ennek a kínos kórnak a következményeit, Keleten sokkal gyakoribban fordulnak elő megbetegedések.

AZ R-100 ANGOL LÉGHAJÓ CSAK MÁJUSBAN JÖN Kanadába, miután a százszemélyes, tiszta alumíniumból készült levegőóriás csak október végére készülhet el legjobb esetben, amikor pedig már nem tanácsos a szélviharokkal újat huzni a tengerek felett.

UJRA KITÖRT A TÓZHÁNYÓ MARTINIQUE SZIGETEN, melyen a hasonlónevű vulkán forró lávája 1902-ben 40,000 embert temetett el és a sziget nagy részét tenger alá süllyesztette. Ugyanekkor Konstantinápolyból érkezett kábeltévérek arról adnak számot, hogy Anatóliának egyes vidékein múlt szombaton egész falvakat pusztított el a földrengés.

OROSZ-KINA JÁTEKHABORU ISMÉT KOMOLYRA FORDULT, a mennyiben egész Mongóliában sorozzák a 20-40 év közötti férfiakat és szovjet tisztek vezetése alatt vonultatják fel őket a kínai határra. A múlt heti eredménytelen alkudozások után ezen a héten ismét öldöklés van műsoron a vörösök és sárgák színházában.

A WASHINGTONI SZENÁTUS ELTÖRÖLTE A KANADAI BUZA ÖRLESI VAMJÁT, mely kerekén 35 centet jelentett minden bushel kanadai buza után, melyet az Egyesült Államok málmalban kivitteli célokra örlöttek. Ennek értelmében évenként mintegy 20 millió bushel kanadai buza ugyanennyi amerikai gabonát fog kiszorítani a piacról, viszont a malomipar megszabadul az örleési vám terheitől.

A BURGONYATERMÉS SEM SIKERÜLT AZ IDÉN, kivéve néhány keletkanadai vidéket és ennek folytán előreláthatólag a tavalyi árak kétszeresét kell a fogyasztóknak megfizetniük egész télen át. Az árak emelkedéséhez némileg hozzájárul az a körülmény is, hogy a keleti kedvezményes burgonyaszállítási fuvardíjat 15 százalékkal felemelték a british-columbiai burgonyatermelők kérésére, hogy ezáltal méltányosabb legyen az értékesítési lehetőség.

MUMIÁVA ZSUGORODOTT ÖSSZE A GYLKOS ASSZONY, kinek bűnygyét most tárgyalják Montreálban. Az ellene a vád, hogy részegen agyonütötte egy barátját. A kéthónapos vizsgálati fogság és a vád annyira megviselte a szerencsétlen teremtést, hogy az amugy is csupán 8 láb magas természetű asszony sem enni, sem aludni nem tud, minek következtében teljesen lesoványodott és alig nyom 75 fontot.

MEGHUSULT AZ ANGOLOK LESZERELÉSI TERVEZETE, miután a franciák és a kisántant minden lehető elkövettek, hogy hatalmas hadsergek leszerelését megakadályozzák. Cecil angol delegátust Magyarország mellett csupán a németek és a skandinávok támogatták, a békerevizitől rettegő államok azonban olyan ideges magatartást tanúsítottak, hogy az angoloknak nem sikerült érdemleges eredményt elérni.

KOROMMÁ ÉGETT ONTARIO BELLEVILLE VÁROSÁNAK TÖZ-OLTÓPARANCSNOKA, midőn múlt szombaton egy tüzeset alkalmával be szakadt alatta a tetőzet, melyen a tűzfészeket akarta megközelíteni. A 40 éves tüzőtől szolgálatot felmentető parancsnok már 23 esztendeje állott Belleville tüzőtőlnak élén.

EGYMILLIÓ DOLLÁROS CSALÁSNAK JÖTTEK A NYOMÁRA a londoni részvénytőzsdén. Az óriási panamának elkövetésével vádolt négy előkelő bankárt azonnal letartóztatta az ügyészség.

KÉT MUNKÁS EGETT HALÁLRA WINNIPEGEN, amikor felrobbant egy épülő garázsnak a gázolintartánya, melynek közelében dolgoztak. A igazságot vizsgáló sem tudta eddig megállapítani, hogy tulajdonképpen mi okozta a robbanást, valószínűnek tartják azonban, hogy valamelyik munkás cigarettájától kapott lángra a benzingőzzel telt levegő.

VITA KÖZBEN LEÖTTE NORVÉG MUNKÁSTÁRSAT Harpehau szíáz származású kanadai, B. G. Sandon városában. Szemtanuk állítása szerint a norvég a lehető legnyugodtabb hangon nyilvánította véleményét a nemzetiségi kérdésben és egyáltalán nem használt sértő kifejezéseket. A vérmes embert azonnal letartóztatták.

DEPORTÁLJÁK SZABÓ FERENCET, aki a Niagara hidján akart átsurranni az Egyesült Államokba. A szerencsétlen ember évekkal ezelőtt törvénytelen uton telepedett meg az Egyesült Államokban, majd átjött Kanadába, hogy onnan kisérelje meg a törvényes bejutást. Miután nem sikerült erre engedélyt kapnia, át akart szökni, azonban vesztére állították.